

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
învoială

Unitatea

REDACȚOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Spre Cetatea Eternă

Chiemare la marele pelerinaj național organizat de Biserica noastră la Roma străbună

Publicăm, în cele ce urmează, chiemarea adresată, din încredințarea Episcopatului nostru, întregii suflări românești, pentru participarea la un mare pelerinaj național în Cetatea Eternă. Rugăm stăruitor și călduros pe cetitori să-i dea toată atențiunea și s'o vestească de zor în toate cercurile cunoscuților. Este o lume de vis și de vrajdă, de înnoire sufletească și de frumseță netăchăpuită în dosul șirului: sec de zile și ore, de trenuri și hotele, cari defilează pe coloanele următoare. Și este un prilej unic ce ni se oferă tuturor de-a gusta farmecul acestei lumi de feerie. Să facem totul, să aducem ultimul sacrificiu pentru a nu pierde ocazia, care nu se va mai repeta.

Fiindcă nimeni dintre noi nu va ajunge an mai bogat în daruri cerești decât acest An Sfânt, care prăznuiește împlinirea alor 19 veacuri dela săvârșirea mântuirii noastre prin patimile Domnului. Acum cerul ne este mai milostiv și mai darnic decât oricând. Vicarul lui Hristos pe pământ a deschis toate visteriile sufletești pe care le chivernisește. Imparte din ele cu mână largă tuturor celor ce se închină la mormintele apostolilor și calcă pe urmele mucenicilor credinții. Cu ce s-ar putea plăti, sau ce sacrificiu nu merită această comoră fără seamăn de daruri suprafirești? Și cu ce s-ar putea asemăna emoția covârșitoare ce te stăpânește fără voie, în fața lui San-Pietro și a Coloseului, în întunerecul catacumbelor în cari defilează umbrele martirilor de altădată? În Roma trăiește concentrată, emoționantă, istoria alor 2000 de ani de creștinism luptător și biruitor. Senzația eternității nicăiri nu te cuprinde cu atâta putere, ca în această cetate care sfidează porțile iadului.

Nu-i mirare deci că, la chiemarea Sfântului Părinte, neamurile lumii toate își dau acum întâlnire în Cetatea Vaticanului. Sub bolțile uriașe ale lui San-Pietro, la altarul ridicat pe mormântul verhovnicului apostolilor, se împlinesc mereu, zi de zi, puternica viziune a lui Isaia, despre pacea negrăită a împărăției mesiane și incomparabila ei putere înfrățitoare de suflete și de popoare. — Este o mare datorie națională să nu lipsim dela această întâlnire a neamurilor. Romani prin sânge și credință, avem drepturi mai mari decât alții în cetatea cezarilor și a Papilor. E bine, e necesar ca lumea să ne vadă, în grup impunător, revendicându-ne, la fața locului, mândria latinității și drepturile noastre de popor născut în leagănul creștinismului. Absențele noastre din trecut se însemnează în cartea neamului ca adevărate dezertări. Un lucru de care va trebui să-și dea seama, în cele din urmă, cărmuirea țării, dând tot ajutorul ce se poate gândului nostru atât de românesc.

Prilej unic de călătorie în Italia este acest pelerinaj și prin programul său excepțional și condițiunile de participare până acum încă ne-realizate. Italia întregă, dela Veneția și Milano până la Napoli și Pompei, cu toată frumseța ce i-a hărăzit natura, dela nord la sud, cu toată arta ce-au îngădmădit veacurile în muzele și clădirile ei incomparabile, cu toate sanctuarele și toată istoria ei, va fi străbătută, sistematic și în cele mai bune condițiuni de confort, din partea pelerinilor noștri. Și toate acestea pentru o sumă, care nici în zilele noastre de criză criminală nu poate fi socotită importantă.

De aceea, încă odată, rugăm pe toți cetitorii să îmbrățișeze cu entuziasm chiemarea ce urmează:

Din prilejul Anului Sfânt, pentru a comemora cu vrednicie amintirea de 19 veacuri a Patimilor Domnului Nostru Isus Hristos, biserica românească unită organizează un Pelerinaj Sfânt la Roma.

Cu binecuvântarea și înalta prezidenție de onoare a I. P. S. S. Mitropolitului VASILE al Blajului, VALERIU TRAIAN arhiepiscop al Orăzii, IULIU episcop al Clujului și Gherlei, ALEXANDRU al Lugojului și ALEXANDRU al Maramureșului și sub conducerea Mons. Dr. Ioan Coltor va pleca dela Oradea în ziua de 27 Septembrie 1933 un îndoit grup de pelerini.

Programul grupului mare

27 Septembrie. — Ora 1.00. Plecarea din Oradea. — Ora 6.25. Sosirea la Budapesta. Transportul în centrul orașului cu autobuz. Dejunul cel mic și dejunul în oraș. Scurtă vizitare a orașului în autobuse. — Ora 20.03. Plecarea din Budapesta. Cina se servește în tren. Dejunul cel mic în restaurantul gării Triest. Dejunul cu corfișe de călătorie (cestini da viaggio) în tren.

28 Septembrie. — Ora 14.03. Sosirea în Veneția. — Incartiruire. Excursiune cu vaporul la Lido. Cina la restaurantul hotelului.

29 Septembrie. — Dimineața, dejunul mic la hotel. Plimbare cu vaporetului pe Canal Grande până la Piața San Marco. Piața și-basilica San Marco. Liturghie românească în basilica San Marco. Vizitarea Palatului dogilor și a vechilor închisori. Puntea suspinelor. Dejunul la hotel. — Ora 14.30. Plecarea din Veneția. — Ora 15. Padua. Vizitarea basilicii și a mormântului sfântului Antoniu de Padua. — Ora 17.30. Plecarea din Padua. Cina cu cestini da viaggio. Ora 24.00 sosirea la Florența. Incartiruirea la hotel.

30 Septembrie. — Dimineața, dejunul mic la hotel. Plimbare pe jos până în piața Signoria. Santa Maria del Fiore. Liturghie românească. Battistero. Torre di Giotto. Casa lui Dante. Palazzo vecchio. Palazzo Pitti. Loggia dei Lanzi. Gallerie degli Uffizi. Dejunul la hotel. După masă: excursie în autocar la Fiesole; S. Croce. — Ora 17.52 plecarea din Florența. Cina cu cestini da viaggio. — Ora 21.52. sosirea în Assisi. Incartiruirea. Dimineața dejunul mic. Vizitarea Sanctuarului. Liturghie românească. Dejunul. — Ora 16.11. Plecarea din Assisi. — Ora 20.25 sosirea la Roma. Incartiruirea. — Cina.

1 Octombrie. — Pensiune întreagă la hotel. Dimineața și după masă: vizitarea celor patru bazilici pentru câștigarea indulgenței plene și a roadelor spirituale ale Anului Sfânt (S. Petru. — S. Maria Maggiore. — S. Ioan în Lateran. — S. Croce în Gerusalemme. — S. Paul fuori le Mura).

2 Octombrie. — Pensiune întreagă la hotel. Dimineața liturghie românească în S. Petru. Galeriele degli Arazzi. Stanze di Raffaello. Apartamentele Borgia. Capela Sixtina. — După amiază: Forul Roman — Palatinul — Palatele lui Caligula, Nero și Tiberiu. Casa Liviei. Coloseul.

3 Octombrie. Pensiune întreagă în hotel. Dimineața: Plimbare cu autocarul: Via Appia până la mormântul Ceciliei Metella. Catacombele sf. Calixt. S. Petru în Vincoli. Qairinalul. Fontana Trevi. Capitoliul. Monumentul lui Victor

Emanoil și Altarul Patriei. După amiază: Grădina zoologică și Galeriele din Vila Borghese.

4 Octombrie. — Pensiunea întreagă la Hotel. Audiența la S. S. Papa. Zi liberă.

5 Octombrie. — Dejunul mic la hotel. — Ora 7.00. Plecare din Roma. — Ora 10.27. Sosirea la Neapoli. — Incartiruire — Piața Garibaldi. Dejunul. După amiază: Plimbare pentru orientare în oraș: Biserica sf. Gennaro, Aquariul, S. Lucia, Vomero, S. Martino. Cina.

6 Octombrie. — Dimineața: Dejunul mic la hotel. Excursie la insula Capri cu vaporul. Vizitarea cu barcarole la Grotta Azzura. Dejunul la Capri. Inapoiere la Neapoli. Cina la hotel.

7 Octombrie. — Pensiunea întreagă la Hotel. Excursia la Pompei. Casa Veiilor, Casa Faunului, Teatrul, Muzeul, Basilica. — După amiază: excursie la Pozzuoli și Solfatara. Urcare la Solfatara pe jos.

8 Octombrie. — Dejunul mic la hotel. — Ora 6.33. plecarea din Neapoli. Dejunul la Roma. După amiază 18.14 sosirea la Pisa. Vizitarea orașului. Catedrala. Turnul înclinat. Cimitirul. Cina. — Ora 21.41. Plecarea din Pisa. — Ora 0.15. Sosirea la Genova. Incartiruirea.

9 Octombrie. — Pensiune întreagă la hotel. Vizitarea orașului în autobuz. Urcare pe Righi. Zidul de circuire. Cimitirul. Catedrala s. Lorenzo. Casa lui Cristofor Columb. După amiază vizitarea, pe jos, a portului.

10 Octombrie. — Dejun mic la hotel. — Ora 7.20. Plecarea din Genova. — Ora 10.15. Sosirea la Turin. Plimbare cu autocarul. Palatul Madamma, Arneria Reale, Palatul Corignano. Grădinile Regale, Molo Antonelliano, Gran Madre di Dio, Muntele capucinilor, Parcul și castelul del Valentino, Citadela, Municipiul, Torri Palatine, Cottolengo, Biserica dell' Ausiliatrice, Domul, Palatul Regal, Institutul Salesian, Piccola Casa della Provvidenza. Dejunul. — Ora 18.02. Plecarea din Turin. — Ora 20.40. Sosirea la Milan. Incartiruire. Cina.

11 Octombrie. — Dejunul mic. Liturghie românească în Dom. Cu autocarul: Domul, s. Ambroziu, (Biblioteca), Convento s. Cuore, s. Maria delle Grazie, Cimitirul. Dejunul. — După amiază: Excursie la Certosa din Pavia. Ora 18.47. Plecarea din Milan. — Ora 21.08. Sosirea la Padua. Incartiruire. Cina.

12 Octombrie. — Dejunul mic. Liturghie românească la mormântul sf. Anton. — Ora 9.47. plecarea din Padua. — Ora 13.30. Sosirea la Triest. Dejunul. Vizitarea pe jos a orașului. — Ora 20. Plecarea din Triest.

13 Octomvrie. — Ora 9.55. Sosirea la Budapesta. Dejunul mic, dejunul, cina. Zi liberă.

14 Octomvrie. — Ora 0.10. Plecarea din Budapesta. — Ora 7.30. Sosirea la Oradea.

Grupul mic.

Pentru a înlesni pelerinajul pentru cei cari nu ar dispune de atâta timp ori poate nu au suma necesară, în aceeași zi de 27 Septembrie cor. ora 1.00 va pleca cu grupul mare un alt grup, care va călători în aceleași condițiuni și cu același orar până la Roma inclusiv. Atunci când grupul mare pleacă spre Neapol, grupul mic se înapoiază spre casă cu următorul program:

6 Octomvrie. — Dejunul mic la hotel. — Ora 7.00. Plecarea din Roma. Dejunul cu corfițe de călătorie. — Ora 17.41. Sosirea la Veneția. Liber. Cina. Noaptea la hotel.

7 Octomvrie. — Ora 4.30. Plecarea din Veneția. Dejunul și cina în tren. — Ora 22.30. Sosirea la Budapesta sud. Transportarea cu camioane la Budapesta est.

8 Octomvrie. — Ora 0.10. Plecarea din Budapesta est. — Ora 7.30. Sosirea la Oradea.

Costul pelerinajului.

Costul pelerinajului cu grupul mare este de 12.650. Lei, cu grupul mic 7.650 Lei, în care se cuprinde călătoria pe tren dela Oradea și înapoi, cu vaporul (Lido, Capri), costul hotelurilor, mâncarea, transportul bagajelor dela gară și la gară, autobusele, autecarele, călăuzele, pașaportul colectiv; astfel că pelerinii să nu aibă alte cheltuieli decât micile cumpărături ori deplasările lor, când ar voi să întreprindă vre-un program aparte și eventual micile taxe de intrare în muzee etc., la caz că nu se va putea obține gratuitatea, pe care am cerut-o.

Pentru călătoria până la Oradea, care revine pelerinilor, se speră reducere de 50%, despre ce se va aviza, îndată ce se va primi adresa dela Direcția Generală CFR.

Anunțarea participării se va face până cel mai târziu la 10 August cor. pe adresa: *Administrația Centrală Capitulară din Blaj*, unde până la aceeași dată se va trimite și costul pelerinajului. După această dată nu se mai primesc înscrieri, fiind numărul participanților limitat și trebuind să se încheie din de cu vreme contractele necesare, să se facă pașaportul colectiv și să se ia toate dispozițiile necesare reușitei depline.

La pelerinaj pot lua parte și necatolicii, cari însă nu vor fi înuți la exercițiile religioase,

vor avea însă exact același program și tratament.

Anunțarea participării și banii odată depuși nu se mai restituie supt nici un motiv, chiar și în cazul că pelerinul renunță la călătorie, deoarece odată contractele încheiate, noi trebuie să plătim toate sumele pentru întreg numărul persoanelor anunțate.

S'a ales timpul dela sfârșitul lui Septembrie și începutul lui Octomvrie ca cel mai potrivit cu climatul Italiei. Atunci au trecut căldurile verii și n'au început ploile de toamnă.*

Alt pelerinaj în August.

Voind însă a fi cât mai la îndemâna tuturor și fiindcă unii numai în vară pot călători, iar alții preferă vara, cu binecuvântarea Exzellențelor Lor Mons. ALEX. CISAR mitropolitul romano-catolic și arhiepiscop al Bucureștilor și Mons. MIHAIU ROBU episcop de Iași, se organizează supt conducerea Mons. Dr. Anton Gabor dela Iași și a unui preot din București un alt îndoit pelerinaj, care pleacă dela București în 18 August cor. orele 7.30 având în Italia aproape același program, făcând însă călătoria prin Jugoslavia și fiind cu ceva mai scurt. Inscrisura la acesta se va face până la 15 Iulie cor., până când se va trimite și costul pe adresa *Episcopiei catolice din Iași* ori a *Arhiepiscopiei romano-catolice din București*, de unde se vor putea obține și amănuntele complete.

Ca să cinștim cu vrednicie patimile și moartea Domnului, pentruca în concursul neamurilor cari pelerinează la mormintele apostolilor și martirilor în acest sfânt an să ia o parte cât mai demnă și impunătoare România, având prilejul excepțional să admirăm comorile neperitoare ale trecutului nostru și ca peste sufletele noastre să picure binecuvântările destinate celor cari adoră pătimirea lui Hristos și-i slăvesc amintirea, facem apel, ca participarea în acest pelerinaj să fie cât mai numeroasă.

Din încredințarea I. P. S. S. Ierarhi

Dr. Ioan Coltor

președinte al P. N. la Roma

* Pentru Roma: Doamnele și dșoarele costum național; domni: haină închisă!

Conducerea își rezervă mici modificări de program (ca d. p. la întoarcere în loc de Triest: vizitarea grotelor din Postumia).

Vaticanul și frământările din Germania hitleristă. Observator obiectiv și foarte rezervat al evenimentelor politice-sociale din toată lumea, Vaticanul a urmărit cu atenție și celea ce se întâmplă în Reichul rasiștilor germani. S'a abținut însă dela orice comentarii, până în zilele din urmă, când a lăsat să se știe ceva și din judecata sa privitor la această mișcare.

Scrie, adevă, „L'Osservatore Romano“ din 2 Iulie c.: „De când istoria europeană s'a săltat din ciclul absolutismului și, prin luptele purtate dealungul veacului XIX s'a ajuns la nașunile moderne, Constituțiile, fie c'au fost date de suverani ori câștigate de democrație, au trasat limitele precise între cari, indivizi și partide, pot să-și desfășure acțiunea. A ieși din Constituția scrisă și categorică înseamnă ilegalitate și iliciteitate.

„Actualmente e în curs un proces prin care în locul principiilor constituționale ale unui Stat se pun principiile și intențiile unui partid dominant, principiul cari devin măsura licității și legalității actelor cetățenilor. — Acesta e unul dintre semnele caracteristice ale politicii național-socialiste.

„Ceeace în 1922 era program pentru acțiunea revoluționară a unui grup, aceea a devenit program de acțiune guvernamentală. Lupta între partide s'a transformat într-o luptă a guvernului împotriva partidelor. În zilele din urmă au fost întemnițați numeroși reprezentanți ai poporului. Cei arestați pentru motive politice sunt cu zecile de mii, și nici demnitatea celor ce și-au slujit ani de zile țara, nici caracterul sacru al celor investiți cu misiune sacerdotală n'au fost socotite ca obiect de respectat“.

La aceeași rubrică de „Acta Diurna“ publică apoi extrase din *Temps* și *Gazzetta del Popolo*, cari fac aspre rechizitoriul național-socialismului. Ziarul francez vede în el bolșevism în toată legea, cu singura deosebire că cel rusesc vrea să fie internațional, iar cel german flutură steagul național. Corespondentul din Berlin al gazetei italiene vede în mișcarea hitleristă o „revoluție tipică și intim

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Dogme și Cult

— Răspuns la o întâmpinare sibiană —
(3) de Pr. Octavian Popa

III. *Filioque*. Crezând în puterea proverbului: „e destul o măciucă la un car de oale“, eu arătam din cărțile sfinte, că s. Duh purcede dela Tatăl și dela Fiul, pentruca Liturghierul bisericii răsăritene îl numește pe s. Duh ca fiind al Tatălui și al Fiului și îi puneam fratelui diacon aceasta întrebare: „De câteori, preoțindu-te, vei zice rugăciunea dela epicleză și efonisul acesta (al doilea de după Tatăl nostru), să te gândești, cum poate fi s. Duh și al Tatălui și al Fiului, dacă nu purcede și dela Tatăl și dela Fiul?“

Cucernicul diacon și aici, ca și la Primatul s. Petru, nu numai ocolește răspunsul hotărît, ci ascunzându-se în dosul multor citate, cari ar fi trebuit să-i dea mai mult de gândit, ne vorbește de „preciziunea cu care ele (cărțile liturgice) deosebesc actul purcederii vecinice a Duhului sfânt de actul trimiterii Lui în lume. Pe cel dintâi îl atribuie *exclusiv* Tatălui, pe al doilea Fiului“, iar mai departe repețește cu multă hotărîre: „S'a putut convinge (păr. Popa), purcederea este atribuită dela început și până la sfârșit numai și numai Tatălui, iar trimiteria în lume Fiului. Despre *Filioque* nici urmă!“

Trebuie să recunoaștem că noi nu ne putem apropia de taina Preasfintei Treimi, decât în măsura, în care ne îngăduie descoperirea dumnezeiască. Fiind vorba de purcederea s. Duh și dela Fiul — *Filioque* — să auzim întâi definiția dogmatică a sinodului dela Florența, la care a fost reprezentată și biserica românească: „Din partea tuturor creștinilor să se creadă și să se primească acest adevăr de credință, și așa să mărturisească toți, că Spiritul Sfânt este din etern din Tatăl și din Fiul și că esența și existența sa subsistentă o are din Tatăl și din Fiul, și că dela ambii purcede din etern ca dela un singur principiu și dela o singură suflare...“ Dia aceasta definiție se vede greșala profundă, în care cad ortodocșii, când afirmă: „Însă oricare ar fi modul originii Fiului și Duhului sfânt, un lucru rămâne incontestabil, că în dumnezeire există un unic principiu sau cauză; trebuie evitată cu grije orice reprezentare sau expresiune, care ar putea să introducă în Ea dualitatea principiilor (diarhia). Unității principiului (monarhiei) în dumnezeire îi contrazice filioque, intercalat de Apuseni în simbolul din Constantinopol și respins de Fotie pe baza Sf. Scripturi și a istoriei“. (Hristu Andrutsoș „Dogmatica bis. ort. răsăritene“, trad. de Dr. D. Stăniloae. Sibiu 1930 pag. 88). Dogma ne vorbește lămurit „de un singur principiu“ și „de o singură suflare“, nu e deci vorba de diarhie.

Și acum să trecem la argumentele diaconesti. Citatele din Mineiu și Pentecostar, la cari se provoacă Cucernicul Popoviciu ne vorbesc

de s. Duh, cel ce purcede din Tatăl cel fără început și nedespărțit se odihnește în Fiul, ca celce este de o ființă“. Insași purcederea din Tatăl și odihnirea în Fiul trebuia să-i dea de gândit Cucerniciei Sale, ca și cuvintele „Spiritul Tatălui“ și „Spiritul Fiului“. Purcedând dela Tatăl și odihnindu-se în Fiul și numit fiind s. Duh ca fiind al Tatălui și al Fiului, „trebuie să aibă un raport oarecare către Tatăl și către Fiul, căci altcum nu s'ar putea numi și Spiritul lor. Și fiindcă între persoanele divine nu este alt raport, decât raportul bazat pe procesiune, prin urmare numindu-se Spiritul sfânt Spiritul Tatălui, El trebuie să purceadă dela Tatăl și numindu-se El și Spiritul Fiului, trebuie să purceadă și dela Fiul“. (Dr. V. Suci: Teol. dogm. spec. vol. I ed. II Blaj 1927 pag. 150).

Dar să vedem, spun cărțile sfinte, ceace afirmă cu atâta hotărîre C. diacon Popoviciu? Fiindcă se ocupă în mod deosebit cu epicleza, pe lângă rugăciunea cunoscută din Liturghierul românesc, care nu arată numai trimiteria s. Duh de Fiul, ci și că s. Duh e al Fiului, să ascultăm rugăciunea epiclezei din s. Liturgie a Sirilor Iacobii: „Te rugăm preasfinte Dumnezeule, trimite la noi... pe Spiritul tău cel sfânt de o ființă cu tine și egal în lucrare, care purcede dela Tine fără de început, prin Fiul tău Unul născut“ (Dr. Suci: o. c. pag. 156).

La utrenia din Dumineca Rusaliilor cetim aceste grăitoare cuvinte: „Până când vă veți îmbrăca cu putere din înălțime, zis-ai ucenicilor, Hristoase, să ședeți în Ierusalim; iară eu pe alt

protestantă; mai bine zis: o nouă Reformă... Religia statului național-socialist nu poate fi alta decât cea a lui Luther*.

Unde se va ajunge pe calea samavolnicilor de acum, — rămâne să se vadă. Deocamdată partidul centrului s'a dizolvat, prevenind astfel secestrul forțat al realităților și fondurilor sale. Partidul catolic bavarez și-a sistat și el activitatea. — Într'aceea von Papen tratează la Roma cu Vaticanul în vederea încheierii unui concordat între Sf. Scaun și Reichul german.

Agrul Maramureșului

Insemnări din prilejul congresului diecezan

Congresul eparhial al Agrului din dieceza de nord s'a ținut Duminică 2 Iulie, la *Seini*, târgușor simpatic, desemnat la această cinste atât prin poziția lui centrală, cât și prin râvna organizației agriste locale. În frunte cu *păr. Berinde* și cu președintele d. notar public *Dr. Gh. Vlad*, ea a făcut totul pentru reușita congresului plănuț a fi o grandioasă manifestare a mulțimilor credincioase. — Așa ar fi și fost, dacă n'ar fi plouat într'una, cu nemiluita. Și chiar în butul vremii criminale, adunarea a fost impunătoare și însuflețită, dela început până la sfârșit.

Inceputul ei oficial s'a făcut Sâmbătă pe înserate. Atunci a sosit, din alte parohii pe cari le-a cercetat, *păr. episcop Alexandru*. I-s'a făcut primire frumoasă, demnă. La așteptat cu poartă triumfală, cu flori și dangăt de clopot mulțime de popor, cu comitetul Agrului eparhial și cu autoritățile locale în frunte. Salutat de *Primarul* comunei și de *vpreșed. Agrului eparhial d. Șt. Suciu*, arhierul și-a făcut intrarea în biserică, în ușa căreia l-a întâmpinat parohul. — S'a oficiat îndată *cinstitul Paraclis* al Preacuratei, patroana eparhiei. Biserica mare, cum puține avem în cuprinsul provinciei noastre bisericești, a fost tixită de lumea credincioasă care a ascultat cu luare aminte vorba răspicată și limpede a *păr. Aug. A. Pop* dela mănăstirea Bixadului, tâlcuind rostul Agrului în viața Bisericii noastre.

Duminică dimineața: *liturghie arhierască*. Plouă din greu. Credincioșii sosesc totuși în număr mare. Biserica abia li mai cuprinde. Se îngheșule pe la intrări. Slujba se desfășoară majestos, cu strălucire ce captivează mulțimea. Cântă ireproșabil *corul local*, condus de d. *Ioan Pop*, inv. pensionat, organizatorul asociației canturilor români uniți. Predica arhierului, caldă, entuziastă, stăruie asupra importanței mișcării mirenilor pentru întărirea credinței. Sutașul păgân din evanghelia zilei, îngrijorat de sănătatea servitorului său, închipuie pe mirenii noștri intelectuali preocupați, prin Agru, de grija fraților de prin sate. Iar sarbătoarea zilei de 2 Iulie: punerea cinstului vestmânt al Maicii Domnului în Vlaherna, este un simbol minunat al ocrotirii ce arată Preacurata eparhiei și Agrului ei. — La sfârșit, drept barometru al vieții religioase: *cuminecările*. Și nesfârșit. Un ceas nu le ajunge. Deosebit de mulți intelectuali. Așa înfrățește Agrul, la masa Domnului, cele două pături ale neamului: țărani și cărturari.

Localul primăriei fiind prea mic pentru atâta lume, tot în biserică a trebuit să se țină și *ședința congresului*, deschisă, după invocarea Spiritului Sfânt, printr'un scurt și cuprinzător cuvânt al Președintelui *Dr. Florent Mihali*. Cel dintâi salută congresul *păr. episcop Alexandru*, care cu bucurie dă binecuvântarea sa peste lucrările lui. Importanța acțiunii agriste pentru țară o arată, în cuvinte pline de înțeles, prefectul jud. Satu Mare *Dr. G. Oșianu*. Vorbește apoi *păr. Boroș* vicarul Sighetului, în numele Asoc. Maramureșene și a Reuniunii femeilor din Sighet; *parohul* rom. cat din Seini; *păr. prot. Dragoș* reprezentând asoc. femeilor și a fetelor române din Satu-Mare. Comitetul Agrului este reprezentat la congres prin secretarul său general, *Dr. Augustin Popa*, care felicită pe tovarășii de muncă dela granița apuseană, arătând imperioasa nevoie a recreștinării vieții publice. — Din raportul general, citit de secretar d. adv. *Dr. Ionel Pop*, se constată un spor îmbucurător în organizare și muncă. Cel mai activ centru a fost și astădată *Sighetul*, care a ți-

nut și în întreg de șezători creștinești, a lucrat frumos pe teren caritativ și a scos și un buletin săptămânal „Agru”. În tot Maramureșul, de altfel, nu mai este parohie în care Agru să nu fie organizat și să nu activeze. În curând așa va fi și în celelalte părți ale eparhiei, în cari și până acuma abia mai sunt 20% din parohii neorganizate.

În timp ce se cenzurează rapoartele comitetului, se țin *două conferințe* bune. *D. Dr. Ioan Șter* vorbește, cu căldură și temei, despre știință și credință și analizează pricinile cari duc pe unii intelectuali la necredință; iar prof. *Precuș* din Baia-Mare arată primejdia francmazoneriei. De încheiere d. *Ștefan Suciu* a adus mulțumiri tuturor celor ce au lucrat și au participat la adunare. — La *masa comună* care a urmat, în atmosferă de aleasă familiaritate, deasemenea s'au spus cuvinte înălțătoare. Au vorbit: *Preaș. Alexandru*, Prefectul *Dr. Oșianu*, *Aug. Popa*, *păr. Boroș*, *păr. Berinde*, *Șt. Suciu* și a.

După *vecernia* la care a participat deasemenea lume multă, corul d-lui *inv. Z. Pop* a dat un *concert religios*, foarte reușit. *Păr. episcop* a talmăcit felicitările și mulțumirile tuturor pentru frumoasele prestațiuni, cari au încununat congresul. A remarcat în deosebi vrednicia parohului local, care este și autorul câtorva din bucățile cântate la concert. — Facă Domnul ca, până la anul, Agru eparhiei Maramureșului să mai sporească cel puțin atâta, cât în cel trecut!

Cronicar

Săptămâna credinței. În răstimpul 24 Ianie—1 Iulie c., *Preașfințitul Alexandru al Maramureșului* a petrecut pe rând, între fiii săi sufletești din Sighet, Valea Porcului, Breb, Văleni, Mănăstirea Bixadului, Ville Orașului Nou, Ville Apel, Someșeni, Apa, Medieșul Aurit, Românești, Băbășești și Potău, de unde s'a îndreptat spre Seini, ca să fie de față la congresul Agrului eparhial.

Înaltul Ierarh s'a oprit pretutindenea cât l-a îngăduit programul zilei, slujind, cuvântând și întreținându-se cu fiii săi sufletești din

Mângăitor, precum sunt eu, pe Duhul meu și al Tatălui, voi trimite, întru care vă veți întări». Iar Marți seara, în săptămâna după Rusalii cântă biserica orientală: »Astăzi Duhul tău cel atotputernic, Stăpâne, cel de o ființă cu tine, dela Tatăl se trimite în limbi de foc...». Se vede limpede, că nu-i vorba numai de trimiterea în timp a Duhului de Fiul, ci s. Duh e Duhul Fiului, ca și al Tatălui. S'ar putea spune aceasta fără — »Filioque»? — Dar se pare că și aici, ca și la Primatul s. Petru, hagiograful s'a temut, că vor veni unii, cari vor căuta să dea alt înțeles cuvintelor »se odihnește în Fiul», »se trimite de Fiul», »se arată prin Fiul» și vor tăgădui purcederea dela Fiul, deși a pus în gura Fiului cuvintele: »Duhul meu și al Tatălui», și pentru a încununa orice rătăcire, înainte de a încheia cântările, cu cari sărbătorește pe s. Spirit, ne spune cu toată hotărârea următoarele: »Duhul sfânt, Dumnezeu de o ființă și împreună pe scaun șezător cu Tatăl și cu Cuvântul se cunoaște, lumină prea desăvârșită, care a strălucit din lumină, din Tatăl cel fără de început desăvârșit și prin Fiul purcede: acestuia să strigăm: Mângăitorule dătătorule de viață, pace lumii tale dăruiește-i».

Cucernicul diacon sibian afirma, că »actul purcederii vecinice a Duhului Sfânt îl atribue (cărțile noastre liturgice) *exclusiv* Tatălui, dela început și până la sfârșit numai și numai Tatălui, iar despre Filioque nici urmă! Acum e rândul nostru să-i spunem: Cărțile liturgice ale bisericii orientale sunt o mărturie strălucită despre purcederea s. Duh dela Tatăl și dela Fiul.

Cucernicul diacon, de încheiere la »Filioque», îmi recomandă o carte din anul 1682, care »până azi a rămas fără răspuns din partea catolicilor». Nu am cetit și nici nu am de unde ceti cartea aceasta, scrisă de Adam Zoernikav, dar de una îl asigur pe C. Sa, că dacă e cât decât serioasă cartea aceasta, n'a putut rămânea fără răspuns din partea catolicilor celor atât de neastâmpărați și prompti în a da răspuns. Din împrejurarea, că bărbații de știință vizați nu s'au sesizat de opera (în 7 pag.) »Reflesiuni» de preotul I. Bontila din Lugojel (Lugoj 1899 — înaintată și la concursul pentru marele premiu Năsturel-Herescu), nu urmează, că aceasta operă a deslegat problemă originii, conservării și sfârșitului universului.

Eu recomand, ca un bun frate, C. Sale să citească Dogmatica specială de *Dr. Suciu*, vol. I, pag. 128—206, precum și în Dogmatica de *Andrutsos*, tr. de *Dr. Stăniloae*, notița dela pag. 89. Tolle, lege, frate diacone!

IV. *Purgatorul*. Să nu credeți, că în ce privește purgatorul C. diacon ar fi mai norocos în combatere. Din contră. Eu citasem o mărturisire de credință din Euhologiul bogat, tipărit în București la 1920, pe care îl aveam la îndemână. C. Sa arată, oă mărturisirea de credință citată de mine se găsește și în ed. V-a Euhologiului bogat, tip. la București în 1926 (pag. 542—543), așadar e o mărturisire, la care biserica ortodoxă ține cu tărie. Nu recunoaște însă, că cei din ceata a treia ar fi cei din purgator, ba îmi aduce acuza, că »nu sunt în clar cu noțiunea de

purgator și în al doilea rând, că nu cunosc cuprinsul cărților noastre liturgice». — În ce privește cunoașterea cuprinsului cărților noastre liturgice las să vorbească cele scrise de mine în aceasta replică. În ce privește noțiunea de purgator las să vorbească dogmatistul bisericii noastre: »Purgatorul e statul de suferințe al sufletelor acelor oameni, cari mor în grația sfințitoare, dar cari nu și-au ispășit de tot păcatele până-ce fuseseră în viața aceasta, ori cari au murit fiind întinați numai cu păcate ușoare... »Există purgator, în care sufletele acelor, cari au ieșit din viața aceasta în iubirea lui Dumnezeu — dar mai înainte de ce ele ar fi satisfăcut pentru păcate — se curăță prin pedepse curățitoare și se ajută — ca să se scape mai curând de pedepsele acestea — prin ajutoarele credincioșilor vii, adevăți prin jertfele liturgice, prin rugăciunile, milosteniile și prin alte lucruri de pietate, făcute pentru ei». (Dr. V. Suciu: Teol. dogm. spec. vol. II ed. II. Blaj 1928 pag. 627, 631 și 635). Am citat în felul acesta, pentru ca să se vadă deoparte, că sufletele din ceata a treia sunt cele din purgator, de altă parte, ca să vadă C. diacon ce fel de foc curățitor înțelege biserica catolică. — C. Sa îmi pune înainte și mărturisirea, ce trebuie să o facă papistașii, cari trec la ortodoxie: »Crez și mărturisesc, că rugăciunile și milosteniile celor vii pentru cei adormiți în credință și mai ales întrunite fiind cu jertfa cea fără de sânge a Răscumpărătorului lumii, ajută sufletelor trecute din această viață, mijlocind pentru ei iertare dela

cler și din popor. Vreme rea, ape revărsate, drumuri desfundate, nu l-au oprit din calea-i apostolică: A și fost încunjurat și ascultat cu dragoste cum numai maramureșenii știu s-o facă. Ploala n'a fost pentru nime titlu de a nu asculta, fie și sub cerul liber, cuvântul de învățătură al Păstorului celui mare.

Moment deosebit de sărbătoresc în această serie de vizitații canonice a format *sfințirea bisericii din Sighet*, săvârșită Duminecă, în 25 Iunie c. Întâmpinat în vârful Gutâului de prefectul județean, d. Dr. V. Lasar, iar la intrarea în oraș, sub mândra poartă triumfală ocazională de primarul orașului, d. Dr. Al. Lasar și Prezidenta reuniunii femeilor maramureșene dna *Flora dr. Juga*, Preasf. Alexandru după ce a răspuns și părintelui vicar-paroh prim *Ilie Boros* care l-a primit în ușa bisericii, a început încă în presară, în sobor de preoți, actul consacării sfântului lăcaș. A doua zi s'au slujbă arhierescă și cuvânt arhieresc, mâncând din luminosul îndemn al Domnului: Căutați întâiu împărăția lui Dumnezeu... Răspunsurile la sf. liturghie le-au dat corul Agrului și al Astrei, acesta din urmă cântând liturghia cu orhestră a măestrului orădan Hubic.

Consacrarea odată săvârșită (în altar s'au așezat moaștele sf. Eugeniu) și liturghia sfârșită, au urmat recepțiile, la prefectură, și apoi băncetul festiv, la care au luat parte cam 200 de persoane. Toaste au ținut: pâr. episcop, prefectul județean, pâr. vicar, pr. Vlad, colonelul Manoliu, pr. ortodox Munteanu și d. V. Popp, dir. școlii normale. Seara Reuniunea Femeilor a aranjat și o frumoasă reprezentație teatrală, jucându-se, cu mult simț artistic, plesa: Prostul, de Fulda.

Creștinii și păgânii umăr la umăr. Tinerii creștini din Thaikowul Chinei plănuseră din bună vreme să trimită pe unul de-ai lor în pelerinajul chinez de Anul Sfânt la Roma. Cum însă n'aveau bani, s'au pus să adune. Și anume așa, că s'au constituit în societate teatrală și au început să deie, în Paresimi, reprezentații teatrale. Gestul lor într'atâta a plăcut conaționa-

Dumnezeu. *Iară dogma despre purgator sau focul curățitor, o recunosc de născocire netemetnică.* (Euhologiul citat pg. 541.) — La aceasta aș putea răspunde cu: Si tacuisses... Cine nu vede, că cei adormiți, despre cari vorbește mărturisirea credinței cerută dela papistași, sunt cei din ceata a treia din mărturisirea credinței cerută dela calvini și luterani? Și iarăși cine nu vede în mărturisirea despre cele trei cete admiterea învățăturii, că în afară de cei cari, după judecata particulară, merg în rai și iad, mai e o ceată de suflete, a celor ce au murit într-o pocăință dar grăbindu-i moartea n'au apucat a-și face canonul pentru păcatele lor și a dovedi cu faptele îndreptarea lor. Pentru aceștia s. Biserica prin jertfa cea fără de sânge a Răscumpărătorului lumii, Dumnezeu-omului Iesus Hristos, prin rugăciuni, prin milostenie și prin alte binefaceri în numele lor, le mijlocește dela Dumnezeu iertare. —

Dupăcum se vede din definițiile noastre dogmatice și mărturisirile din Euhologiul Dv. între noi și între voi, Frate diacoane, prăpastia referitoare la purgator o face aproape numai numele și deci veți putea trece ușor la noi, cari știm împăca așa de minunat s. Scriptură și Tradițiunea cu practica continuă a Bisericii orientale. Între Biserica apuseană și Biserica răsăriteană noi, Biserica unită — corciturile C. Tale — întindem puntea de trecere, spre a înfăptui gândul Domnului de a fi o turmă și un păstor.

(sfârșit)

lilor păgâni, că și dintr'aceia s'au anunțat o seamă, și încă din cele mai bune familii, să le deie ajutor. Neldestuși cu 200 de piastri cât au câștigat la început, și-au lărgit cadrele și și-au intensificat activitatea. De-o vreme au deja un cerc tineresc cu o mulțime de membri păgâni, pentru cari se țin cursuri serale de inițiere într'ale creștinismului. Pe lângă studenți se alătură la cursuri și alți cetățeni păgâni în număr tot mai mare. Sfârșitul e de prevăzut: apa botezului.

Știri mărunte

Sf. Părinte la mormântul s. Pavel.

Rămășițele pământești ale Apostolului Neamurilor așteaptă slăvita înviere în basilica S. Paolo fuori le mura din Roma săvârșirii sale din viață. Actualul urmaș al sf. Petru s'a scoborit din Vatican, în ziua de 30 Iunie c., la basilica ce s'a ridicat pe gloriosul mormânt al robului lui Hristos din Tarsul Ciliciei și e în grija monahilor benedictini, de 12 veacuri încheiate. După ascultarea sf. liturghii solemne, sf. Părinte a împărțit din Scaunul Pontifical — primadată dela 1869 încoace, — binecuvântarea apostolică mulțimii ce tixia basilica, strada și tot locul gol, ce numai putea fi ocupat, în lăuntru și în afara acelei »aula celeste in terra«, cum e numită basilica S. Paolo.

Congres catolic în Berlin. În fața samavolnicilor hitleriste tot mai dese și mai fără mânuși, Acțiunea Catolică germană din capitala Reichului a ținut Duminecă, în 25 Iunie c. un impozant congres de protestare pașnică, dar energică, împotriva atentatorilor de sus și a celor în subordine. Au participat mai bine de 60.000 de credincioși. Peste 10.000 s'au apropiat de Sfânta Masă. A vorbit, între alții, directorul ministerial Klausener, președ. Acțiunii Catolice berlineze, dând expresie nădejdi că guvernul o să se convingă în curând că purcezend pe calea suprimării violente a asociațiilor muncitorești catolice a pornit pe cale greșită. Din partea cărmuirii era prezent ministrul comunicațiilor, baronul Eltz v. Rübensch.

Desiluzia celor din „Liga Ateștilor“. Ziarul »Bezboznik« al ateștilor oficiali din Moscova e deprimat rău. Constatările făcute în târguri mai apropiate ori mai îndepărtate de Moscova sunt de natură să alarmeze autoritățile sovietice. Scrie numitul ziar (după cum relatează agenția »Ofinor«) că ori în cătrău te duci, mai ales în Ucraina, poți să vezi că se vând, fără pic de sinchiseală, pe la toate bălciurile, iconițe sfinte, cruciulițe, rozarii, moaște și fel de fel de alte obiecte religioase. — Asta după patrusprezece ani de apostolie ateistă și după ce atâtea biserici au fost distruse, atâtea preoți și călugări uciși, ori deportați...

Locale. Dumineca viitoare, a șasea după Rusalii, va predica în catedrală pâr. Dr. Victor Macaveiu, canonic mitropolitan.

— S'au încheiat și cele din urmă examene dela școlile noastre: examenul de *capacitate* al normaliștilor și normalistelor, și cel de *bacalaureat* al liceenilor și liceenelor. Rezultatele finale: La examenul de capacitate dela Școlile Normale s'au prezentat 43 băeți și 53 fete. Au fost respinși la probele scrise și orale: 9 băeți și cinci fete. Au reușit: 34 băeți și 48 fete. — La examenul de bacalaureat s'au prezentat 101 băeți și fete. Respinși la scris și oral: 15. Reușiți 86. Și anume, cu excepțional: 1 (Eugenia Crișan); cu foarte bine: 5; cu bine: 31; satisfăcător: 49.

Albert Einstein chemat de profesor la universitatea din Madrid. Pro-

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

fesorul Einstein e jidov de naștere. A fost profesor universitar la Berlin, dar și-a părăsit catedra indignat de felul cum îi sunt tratați coreligionarii în Germania hitleristă. Autorul teoriei relativității n'a suferit însă nici o pagubă materială în urma acestei abdicări, căci a fost imbiat să țină prelegeri bine plătite la universități din Anglia, Belgia și Franța. Mai nou l'a invitat și ministrul instrucțiunii spaniole, Fernando de los Rios, fervent propagator al idealului marxist-socialist, să țină cursuri la universitatea din Madrid cu luminile sale. Și bun e Domnul, nu va trece mult și se va împlini și celalalt dor al preînțeleptului Fernando: vor fi chemați în țară toți jidovii sephardii de prin Marocul de Nord, urmașii celor expulsați din Spania la 1492 de perechea regală Ferdinand și Isabella. — Nici că pot fi aduse mai bune și mai patriotice elemente, în locul călugărilor, călugărițelor și bisericărilor surghiuniți...

Botezat în cornul unui rinocer.

Agenția »Fides« aduce știrea că nu de mult o ceată de creștini din Kenya Africii Orientale, ieșind la lucrul câmpului, au avut o vizită din cele mai neplăcute: o namilă de rinocer ce a dat buzna prin plantațiile de cafea, pufând ca o locomotivă, și strivind cu tăpălagele sale tot ce-i pica în cale. La început au luat-o cu toții la sănătoasa, dar au revenit în curând cu arme de foc asupra dihaniei. Aceasta, greu rănită, după cinci ore de luptă, a vrut să bată în retragere. Un catechumen, socotind prielnic momentul să-i dea și el o lovitură strașnică cu ciomagul, s'a apropiat prea tare de rinocerul furios care, cu supremă sforțare, s'a năpustit asupra lui străpungându-l mortal cu cornul. Chemat în grabă un părinte misionar l'a aflat sbătându-se în spasmurile agoniei în cornul monstrului deja mort. Ne fiind timp de pierdut, l'a botezat în această situație tragică, după care ridicându-l a expirat numai decăt.

Telefonul „Unirii“

B. Lugoj. Avem și noi știre despre frumoasa primire pe care au făcut-o lugojeii oaspeților italieni cari ne-au cercetat zilele acestea. Am și scris ceva în legătură. Din păcate însă n'a încăput în acest număr. Vine neapărat Sâmbăta viitoare.

D. București. Telefonul este o drăcie supărătoare. Al lui Morgan ca și al »Unirii«. Sbârâie, face gălăgie și incurcături. Glasuri necunoscute îți troncăne, prin el, adesea, adevăruri brutale. Nu-i chip de salvare: trântești receptorul. — Așa cum face »Viitorul« bisericesc din 15 Iunie, supărat foc pentru cuvântul ce Vă dădusem în 6 Mai. Mai întâi, cică de ce se amestecă »anonimul bucureștean« — a uitat, se vede, că »Telefonul« se dăduse dela Blaj la București, un invers! — în planurile de refacere a ortodoxiei, și încă la »telefon«. Păi, foarte simplu: că să nu se amestecă prea tare. Dacă le-ăr da amplexare mai mare, »Viitorul« s'ar supăra și mai rău! — Al doilea: ne asigură, că susținerea noii Patriarhii de Ierusalim ar costa bugetul României mai puțin decăt canonicii noștri. Ceeace noi admitem. Atâta doar că, oricum, canonicii noștri sunt aici, în România, nu în Ierusalim. De altfel bine zice »Viitorul«: refacerea visată nu-i o simplă chestiune bănească. Exact ceeace am spus și noi: este o mică bubă organică la mijloc, adică: puterea în biserică nu se poate obține prin majoritate de voturi. Ea trebuie să vină de sus. Altfel, vai de conducere. Și ortodoxia așa stă: vrea s'o dobândească democratic, sinodalicește și electoralicește. — În urmă, »Viitorul« mai crede, că în jurul plănutei Patriarhii nu s'ar ivi nici o ceartă de întâietate. Aceasta »a dispărut, organic, din sânul creștinătății ortodoxe, odată cu esirea din ea a Episcopului Romei«. Să fie așa. Decăt că nu noi ne temeam de lupta pentru pricinașa întâietate, ci autorul articolului din »Viitorul«, același domn I. Savin, care acum se răstește la noi cu receptorul. A spus acest lucru atunci, și altădată. De pildă în »Calendarul« din 23 Ianuarie, când scria așa: »Grecii vor să-și asigure într'un viitor sinod ecumenic atât preponderența numerică, cât și întâietatea scaunelor și deci și a demnităților. Cam ciudată perspectivă deci, sub care urmează a se deschide mult așteptatul sinod... Allo? Da, d. Savin însuși a scris asta! Și altele încă. Spre a dovedi, că în ortodoxie noțiunea de »întâietate« nu se cunoaște. Așa.

I. Sibiu. Greșiti. »Telegraful« urbei Dv. ne este foarte simpatic. Și, mai ales, îi datorăm multă recunoștință. Ce ne-am face noi fără minunățiile și dragălaşeniile cu care își împodobește săptămânal coloanele? Am muri de plictiseală și de apăsarea atâtor griji și greutăți. Așa, când suntem noi necăjiți, confratele ne înșeninează și ne înviorează. Este inepușabil și inimitabil. Uneori țipă și injură, altădată e grav și condescendent, și iarăși uneori se înalță în sferile solemne ale științei pure, împodobindu-se cu titluri de cărți și de nume străine, pe care le găsești în fiecare manual de școală. În fond și în esență rămâne însă vesnic același: amuzant. — Așa și acum, cu pompoasele »răspunsuri pentru Unirea« în chestiunea epiclezei, în cari autorul retipărește frânturi din teza sa de licență în teologie. Vorbe specioase. Le așteptăm sfârșitul pentru a le pune, din parte-ne, un punct și, poate, un semn de exclamare. Așa cum se cere la minunății solemne și pompoase. — Așteptați deci în pace!